

2.9.2016

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan laitosten tehtävien ja rakenteen selvittäminen sote-uudistuksen ja maakuntaudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi

Asettaminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään asettanut selvityshenkilön selvittämään hallinnonala ns a laitosten Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Työterveyslaitoksen, Valviran ja Fimean mahdollisuuksia tukea sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamista.

Selvityshenkilö

Valtiotieteen lisensiaatti Osmo Soininvaara

Toimikausi

2.9.2016 - 31.12.2016

Tausta

Sote- ja maakuntaudistukset muuttavat olennaisesti nykyistä sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmää ja sen toimintaympäristöä. Sote-uudistuksen tavoitteena on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, perustason palvelujen parantaminen sekä kestävyysvajeen umpeen kurominen. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, tarvitaan STM:n ja sen alaisten laitosten kokonaisuuden selvittäminen siten, että toiminnat tukevat olennaisilta osin uudistuksen tavoitteita.

Sote- ja maakuntaudistuksen toimeenpano edellyttää kaikilta toimijoilta uudistumiskykyä. Se asettaa vaatimuksia mutta avaa samalla uusia mahdollisuuksia palveluita kehittäväälle tutkimus- ja innovaatiotoiminnalle. Yhteiskehittäminen onnistuu, kun se toteutetaan saumattomassa yhteistyössä ministeriöiden ja niiden laitosten, palvelujärjestelmän, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän kesken. Yhteistyön uusissa rakenteissa on tärkeää määritellä, miten toteutetaan kansallinen koordinaatio ja kansainvälinen kontaktipiste samalla kun hyödynnetään maan paras osaaminen sen sijaintipaikkakunnasta riippumatta.

STM-konsernin laitoksilla on innovaatiotoiminnan kannalta olennaisen tärkeitä regulatorisia ja muita viranomaistehtäviä sekä valvontatehtäviä. Yhtenäiset käytännöt ja joustava pääsy kansallisten tietovarantojen, viranomaisneuvonnan ja TKI-tukipalvelujen piiriin parantavat erityisesti pienten ja keskisuurten kasvuyritysten menestymismahdollisuuksia tuotekehityksessä ja kotimaisten referenssien saamisessa. Onnistuneella sosiaali- ja terveysalan innovaatiotoiminnalla ylläpidetään väestön luottamusta ja kiinnostusta osallistua klinisiin ja väestötutkimuksiin, parannetaan osallisuutta palveluiden kehittämisessä ja edistetään siten sosiaali- ja terveystalvelujärjestelmän uudistumiskykyä. Pitkällä aikavälillä voidaan hillitä sote-kustannusten kasvua ja tukea sote-palvelutuotannon integroitumista osaksi kestävää kehitystä ja tulevaisuuden hyvinvointipolitiikkaa.

Edellä mainituista syistä STM:n hallinnonalan laitosten (THL, TTL, Valvira ja Fimea) rakenteet, tehtävät ja ohjaus tulee käydä läpi. Esille nousevat laitosten uudistuvat tehtävät maakuntien ja sote-toimijoiden ohjauksen, hallinnonalan digitalisaation (sote-tieto hyötykäyttöön -strategian toimeenpano), tiedolla johtamisen ja kansainvälisten tehtävien kehittämisen näkökulmista. Erityisesti tämä koskee niitä toimintoja, joissa tavoitellaan yhtä kansallista toimijaa (esimerkkinä hallituksen kärkihankerahoituksen piirissä olevat kansallinen genomikeskus ja biopankkien toimintojen yhtenäistäminen) ja jotka koskevat kansallisen tason tiedontuotantoa, rekistereitä ja tietokantojen yhteiskäyttöä (esimerkkinä vireillä oleva syöpä- ja joukkotarkastusrekisterin uudistus ja lausunnolla oleva HE sote-tiedon tietoturvallisesta toissijaisesta käytöstä).

Selvityksessä tulee huomioida hallinnonalan laitosten kansainvälistyminen, tarve tutkimustulosten ja konseptien tuotteistamiseen ja niiden kaupallistamispotentiaali. Laitosten ja muiden toimijoiden sitoutuminen kansallisesti yhtenäisiin toimintamalleihin on avainasemassa, kun parannetaan alan kotimaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja tavoitellaan merkittäviä sosiaali- ja terveysalan investointeja Suomeen.

Keskeinen rooli toimivien innovaatioekosysteemien luomisessa tulee olemaan niillä viidellä yliopistosairaalamakunnalla, jotka laativat yhteistoimintasopimuksen alueensa muiden maakuntien kanssa yhteen koottujen palvelujen tuottamisesta ja joiden keskinäisestä yhteistyöstä ja työnjaosta rakentuu valtakunnallisia kokonaisuuksia. Esimerkki tästä on kansallinen syöpäkeskus, jonka perustamista vuoden 2018 loppuun mennessä hallitus on päättänyt rahoittaa kilpailukyky -kärkihankkeen puitteissa. Selvityksessä ei puututa tämänkaltaisiin, samaan aikaan käynnissä oleviin hallituksen linjaamiin reformeihin, kehittämishankkeisiin ja selvityksiin (esimerkiksi päivystysuudistus, terveysalan kasvustrategian tiekartan toimeenpano, yliopistojen profilointi ja huippuyksiköt), mutta ne tulee ottaa työssä huomioon siten, että STM:n hallinnonalan laitosten panos sote-uudistuksen ja hallitusohjelman toimeenpanon kokonaisuudessa selkiytyy ja konkretisoituu. Selvityksessä voidaan kartoittaa eri toimijoiden näkemyksiä uusista kansallisista osaamiskeskuksista ja niiden perustamisen edellytyksistä (esim. valmistunut esiselvitys kansallisesta neurokeskuksesta, mahdollinen erityistason sosiaalipalveluiden kehittämiskeskus).

Tehtävä

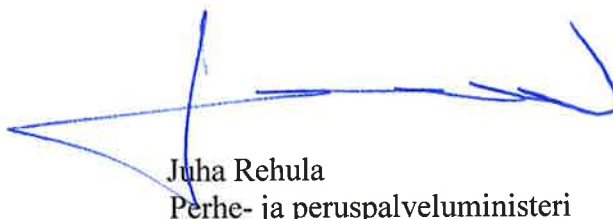
- Selvittää THL:n, TTL:n, Valviran ja Fimean mahdolliset päällekkäiset tehtävät tai tehtävät, joita uudelleen järjestelemällä ja suuntaamalla on saavutettavissa tavoiteltavia synergiaetuja tämän hallituskauden aikana
- Esittää näkemyksensä THL:n, TTL:n, Valviran ja Fimean mahdollisuuksista osallistua sote- uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseen osana STM:n ohjauskokonaisuutta ja olla tukemassa sitä
- Esittää näkemyksensä laitosten uusista, kansallisesti linjattavista tehtävistä ja niihin liittyvästä ohjausjärjestelmästä (esimerkiksi tehtävät ja vastuut isojen sote-tietovarantojen ylläpidossa ja hyödyntämisessä, sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien arvioinnissa ja tutkimuksen ja kehittämisen alueellisissa ja kansallisissa rakenteissa)
- Tarkastella TKI-toiminnan ja regulatorisen viranomaistoiminnan sääntelyä STM:n hallinnonalalla sekä tarvittaessa tehdä ehdotus sääntelyn sujuvoittamisesta ottaen huomioon menossa olevat kotimaiset ja EU-tason säädösvalmistelut
- Tarkastella ja esittää tarvittavia pitkän aikavälin muutoksia laitosten tehtäviin, työnjakoon ja kumppanuuksiin muiden toimijoiden kanssa

Työssä tulee ottaa huomioon aikaisemmat selvitykset ja kokemukset, joita on saatu STM:n hallinnonalan asiantuntijalaitosten tehtävien ja työnjaon uudistamisesta, sekä laitosten kotimaisten ja kansainvälisten arviointien suositukset ja toimenpide-ehdotukset.

Selvityksessä tulee huomioida sote- ja maakuntauudistuksen eteneminen erityisesti sote-palvelujärjestelmän ohjauksen näkökulmasta sekä suunniteltu valtion keskushallinnon uudistus ja sitä koskevat hallituksen linjaukset.

Pirkko Mattila
Sosiaali- ja terveysministeri

Juha Rehula
Perhe- ja peruspalveluministeri

Kansliapäällikön sijainen,
osastopäällikkö

Raimo Ikonen

JAKELU

Osmo Soininvaara

TIEDOKSI

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
Erityisavustaja Niina Perälä
Erityisavustaja Tiina Ullvén-Putkonen
Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Erityisavustaja Hanna-Majja Kause
Erityisavustaja Eeva Salmenpohja
Kansliapäällikkö Päivi Sillanaukee
STM/osastot
THL
TTL
Valvira
Fimea
STM/hare
STM kirjaamo